

ЗАПИСНИК

од одржана Јавна расправа по Ревидираниот нацрт извештај за стратешка оцена на животната средина во рамките на постапката за донесување на измени на Планот за управување со Национален парк Галичица за периодот 2011-2020 година

Јавната расправа ја организира Јавна установа Национален парк Галичица (ЈУНПГ), а се одржа на ден 11.09.2015 година, со почеток во 12 часот, во просториите на ЈУНПГ во Охрид со следниов дневен ред:

Дневен ред

- Отворање и вовед
- Презентација на Ревидиран нацрт извештај за стратешка оцена
- Дискусија

Списокот на учесници даден е во прилог на овој записник.

Отворање и вовед

Јавната расправа ја отвори Андон Бојаџи, вработен во ЈУНПГ во Секторот за заштита на природа и член на стручен тим од ЈУНПГ за изработка на Ревидираниот нацрт извештај за стратешка оцена на животната средина во рамките на постапката за донесување на измени на Планот за управување со Национален парк Галичица (НПГ) за периодот 2011-2020 година, им посака добредојде на присутните и им се заблагодари за учеството на јавната расправа. Бојаџи накратко ги спомна досега превземените чекори во постапката за измена на Планот за управување со паркот како и активностите кои престојат. Потоа ги информира присутните за начинот на одвивање на јавната расправа како и за можноста да се произнесат по извештајот и по писмен пат најдоцна до 28.09.2015 година.

Потоа, Андон ги претстави изработувачите на Ревидираниот нацрт извештај за стратешка оцена на животната средина:

- Елизабет Ван Зил, претставник на компанијата Цитрус и
- Др. Борка Ковачевиќ, претставник на Градежен институт “Македонија”

Госпоѓа Зил презентираше на англиски јазик, додека Др. Ковачевиќ Ревидираниот нацрт извештај за стратешка оцена на животната средина го презентира на македонски јазик.

Презентација на Ревидиран нацрт извештај за стратешка оцена

Госпоѓа Зил и Др. Ковачевиќ ги поздравиле учесниците и им се заблагодарија за нивното присуство.

Најнапред се осврнаа на основите врз кој се заснова овој извештај. Истакнаа дека Извештајот е изработен во согласност со член 65 од Законот за животна средина и претходно донесена Одлука за спроведување на стратегиска оценка за животната средина на Предлог измените на Планот за управување со НПГ.

Потоа истакнаа дека измените на Планот за управување со НПГ се спроведуваат на барање на Владата на РМ (2013 година) со цел да се овозможи реализација на 5 развојни проекти и тоа: Изградба на туристичко развојните зони Отешево, Стење и Љубаништа, изградба на ски центар во НПГ и изградба на Експресен пат А3 Косел-Охрид-граница со

Република Албанија. Реализацијата на овие развојни проекти ќе биде можна ако се извршат промени на зонирањето на НПГ.

Според законите на РМ за измени на Планот за управување задолжително се изработува Стратешка оценка на влијание на животната средина (СОЖС). Во текот на есента 2014 година Градежен институт “Македонија” ја изработи првата верзија на СОЖС. Во Јануари 2015 во рамките на законската постапка се организира јавна расправа по таа верзија на СОЖС на која имаше коментари и прашања поради кои ЈУНПГ во согласност со Министерството за животна средина и просторно планирање како и Министерството за транспорт и врски одлучи да ја повлече СОЖС. Консултантската куќа Цитрус која беше ангажирана од Европската банка за обнова и развој направи ревизија на СОЖС која ги задоволува одредбите од македонското законодавство како и Директивите на европската унија за оценка на влијание врз животната средина како и Директивата за живеалишта.

Во текот на постапката на ревизија се направи анализа на Планот за управување со НПГ, се одржаа состаноци со носителите на 5 развојни проекти и се одржа интерна работилница со ЈУНПГ и експерти по екологија од Македонија. Ревидираната верзија на СОЖС предвидува мерки за ублажување, намалување и компензирање на влијанијата од измените на Планот за управување со НПГ.

Во прилог на овој записник дадени се копии од презентациите на госпоѓа Зил и Др. Ковачевиќ.

Дискусија

Кирил Џалески од с.Пештани – Од презентацијата разбрав дека доволно е разговарано за зачувување на природата на НПГ но не слушнав за заштитата на човечката средина и луѓето што живеат во близина на овие проекти. Патот ќе поминува над Пештани и ќе се сечат 405 ха шума. Условите за развој на туризам ќе бидат намалени.

Во случај да успее овој проект во ситуација на посилен дожд ќе дојде до поплави во селото а и нечистата вода ќе се слива во езерото што ќе доведе до намалување на туризмот.

Исто така и скијачкиот центар ќе биде над Пештани каде ќе има хотели, апартмани а нема доволно вода.

Андон Бојаџи – Владата на РМ заедно со МЕРСО побараа консултантска куќа која ќе изработи физибилити студија и мастер план за изградба на скијачки центар и во истите се дефинирани сите објекти. Задача на консултантската куќа Цитрус при изработка на ревидираниот извештај беше да го процени влијанието на се што е предвидено во мастер планот од сите аспекти и да процени какви ќе бидат влијанијата, позитивни или негативни. ЈУНПГ и Цитрус немаат моќ да го променат проектот туку да укажат на влијанијата. Пресметана е површината на шума што ќе биде пресечена и опасностите од ерозија. ЈУНПГ ќе биде задолжена ако има можности да ги прати тие влијанија.

Елизабет Ван Зил - Во рамките на проценката т.7 и влијанието на природата вклучувајќи го и хидролошкиот аспект од изградбата на патот постои ризик од истекување на вода од патот и ризик од ерозија и во документот се препорачува да се преземат мерки во понатамошните фази од проектот каде Хидролошката студија ќе биде вклучена како составен дел на проектот за патот каде ќе бидат вклучени ефектите од површинските води, подземните води и како и било какви просекување на варовникот кои би можеле да доведат до протек на вода. Спроведувачите на секој поединечен проект треба да ги земат предвид нашите мислења.

Сашо Апостолов-МЖСПП – Во нашето министерство се води постапката за оценка на влијанието на животната средина на ниво на проектите. Иако некогаш улогата на оценката на влијание на животната средина е да ги анализира и проучи на соодветната локација негативните ефекти на влијанието врз природата и здравјето на луѓето таа може да предложи и алтернативни решенија и тоа ќе биде можеби и дел од таа постапка која вклучува јавна расправа за локациите на одредени објекти како што е во случајот со Пештани. Бидејќи СОЖС е направена пред утврдување на локациите за одредени објекти, а не во текот на утврдување на локациите останува стратегиската оценка да ги квантифицира и насочи опасностите од самата локација од влијанието на животната средина и здравјето и животот на луѓето но е принудена да ги префрли на пониско ниво, разгледување на ниво на проект преку спроведување на оценка на влијание на животната средина.

Трајче Талевски-ЈНУ Хидробиолошки завод Охрид (приватно)

Имам неколку коментари во поглед на целава презентација не ми е јасно зашто се вклучува странска куќа меѓу првата и втората СОВЖС и многу ми смета зошто не се вклучени домашни експерти, затоа што сум научен работник и имам голем револт кон еден ваков проект кој се прави „на врат на нос“ а исто така и целиот проект. Консултантите од странство немале доволно време, шест месеци се малку за да странците изработат еден ваков проект. Една таква студија бара многу повеќе време. Во првата јавна дебата не беа дискутирани овие проекти, туку само влијанието на патот. Очигледно е дека недоволно се пристапувало. Да се обедини Љубаништа 2 од Черава до Св.Наум и да се рече дека нема влијание од објектите врз езерото, влијанието е огромно. Изградбата на ски центарот е непромислена и од Владата и од инвеститорот. Ние имаме блага клима од езерото. Се предвидуваат сместувачки капацитети со околу 4000 легла, тој ќе биде над Пештани и за тоа треба изградба на колекторски систем а гледам во пресметките никаде нема или пак септички јами а никој не го знае составот на земјиштето. Мислам дека во СОЖС многу малку е посветено внимание на читање на научните истражувања.

Исто така ми смета терминот компензација, како може да се врши компензација во природа. Зона за активно управување да се компензира со Зона за одржливо користење. Дали во овие зони природата, растителниот и животинскиот свет се идентични, ова е национален парк а не пустина.

Андон Бојаџи - Меѓународна компанија е вклучена затоа што во првата верзија немаше разработено компензаторски мерки а Македонија нема искуство со тоа и од тие причини беше вклучена странска консултантска куќа.

Елизабет Ван Зил - Проценката е извршена врз основа на Директивата за хабитати. Компензаторските мерки се предвидуваат како последна мерка. Во првичната верзија не беа предвидени компензаторски мерки. Покрај тоа што предлагаме компензаторски мерки ние даваме и препораки и мислења за понатамошно постапување и укажуваме каде не можат да се преземаат некои работи исто така даваме и препораки за изработка на студии. Во СОЖС не можат да се предвидат детали само се даваат мислења и препораки и мерки за ублажување кои би имале влијание врз животната средина во НПГ.

Борка Ковачевиќ – Во тимот имаше вклучено и македонски експерти, Цитрус го водеа процесот затоа што ние немавме искуство со компензаторски мерки. Бевме и ние вклучени како изработувачи на првата СОЖС.

Лазо Наумоски - независен еколог - Експертите во СОЖС не се задржале на тоа дека планината Галичица има влијание врз Охридското Езеро. Благодарение на Галичица опстојува флората и фауната во езерото. Структурата на Галичица е варовник и водите што

доаѓаат од истата се богати со калциум карбонат. Благодарение на Галичица опстојуваат и двете езера, Охридското и Преспанското. Галичица е феномен, по Галичица да не се посегнува, нека се градат скијачки центри на друго место.

Никола Киселинов - Туристичка асоцијација Билјана Охрид - Ова е голем проект и прашање е дали ќе се реализира, дел сигурно ќе се реализира, ние го подржуваме овој проект но да се води сметка за природата. Првото прашање ми е дали имате сознанија до каде е со проектот затоа што месното население е заинтересирано до каде реализацијата и второто прашање ми е дали постои можност за вклучување на приватниот сектор преку јавно приватно партнерство или слично.

Андон Бојаџи – Да Ви одговорам за ТРЗ Љубаништа и јас немам сознанија до каде е проектот и второ во однос на вклучување во проектите на приватниот сектор или невладини организации не зависи од нас туку од тој што ќе го спроведува проектот а ние сме за заштита на природата на НПГ и секогаш сме отворени за соработка.

Искра Стојановска- Фронт 21/42 Скопје - Ова е една од поквалитетните СОЖС во Македонија. Овој ревидиран документ вклучува голем дел од коментарите, мислењата и забелешките од претходната расправа. Ако после ова се продолжи со измени на Планот за управување со НПГ тоа би било апсурд. Ќе се деградираат зоните каде што ќе се градат објектите. Најпрво треба да се направи сериозен мониторинг која зона може да се компензира а не обратно. Да се направи ски центар каде што нема снег е незамисливо а во Македонија има повеќе ски центри.

Елизабет Ван Зил - Се согласуваме дека не се врши оценка на проектите туку ние даваме препорака дека во рамките на проектите да се изврши оценка на влијанието и предлагаме одредена загуба да се компензира. Владата донела решение за спроведување на проектите, ние немаме влијание врз одлуките на Владата. ЈУНПГ добила задача да изврши процена на влијанието на животната средина ние повторно кажувам дека вршиме оценка со препорака.

Илина Арсова - МЗ Лагадин – Ова би било изградба на десетти ски центар во Македонија. Сведоци сме за раѓање на нови и уништување на други. Со овој проект ќе се прекинат врските со природата. Социолошкиот аспект на скијалиштето вели дека се очекуваат 100.000 посетители а вкупно во Македонија во ски центрите има 72 000 посетители од кои 22 000 се во Маврово. Изградба на ски центар на Галичица не е економски оправдано. Многу од луѓето не го сметаат ова за потребно.

Драгана Велковска - Охрид SOS - Проектот е катастрофален со катастрофални последици. На Владата треба да и кажат експерти што да прави а не обратно. Мора да се размисли да се донесуваат промислени одлуки а не од ракав.

Александар Јованоски – Имам три прашања. Зошто во изработката на студијата не се вклучени домашни стручњаци од Охрид како и од НПГ, зошто при анализата не е земен во предвид делот од Стара Галичица на албанска страна, патот до таму ќе оди и дали Европската банка за обнова и развој има поддржано вакви проекти на друго место во заштитено подрачје. Се прави толку голема урбанизација. Ако европската банка има пари нека се пренаменат за други проекти.

Андон Бојаџи – Ние немаме никаква допирна точка со парите односно со одлуката дали и како можат да се пренаменат. Потоа ја образложи постапката како дошло до изработка на овие проекти.

Елизабет Ван Зил - На предната страна од стратегијата може да видите дека се вклучени и македонски експерти но не можат да се вклучат сите, но дел од овој процес е да се слушнат идеи од експертите. Јас не сум вработена во ЕБОР но сум работела за банката на различни

проекти. Банката има многу повисоки, построги стандарди во однос на македоската регулатива, ќе видите во стратегијата, и да, банката поддржувала проекти во национални паркови.

Д-р Светозар Петковски – претставник на Биеко Скопје - Овде денес многу дискусии кажаа неистини, не се знаело што има во НПГ. Планот за управување е прифатен од KfW банката и од други странски институции. Околу националните експерти, кога се работеше Планот за управување на НПГ KfW банката распиша меѓународен оглас и беа вклучени домашни експерти. Банката е финансиер и таа бира кој ќе го работи не ги бира ниту Владата ниту НПГ. Првата СОЖС беше направена по македонската легислатива и според Хабитат директивите. Не гледам дека овде се крши македонскиот закон.

Елизабет Ван Зил - Со примена на компензаторски мерки и јас не сум најсреќна но се применуваат и во други земји - Словачка.

Александра Бујароска – Фронт 21/42 Скопје - Целиот концепт на СОВЖ и мерките кои се предлагаат ме збунува. Да се прифатат проектите а потоа да се спроведат компензациони мерки, да се направат проектите но да се компензира штетата. На крајот Владата не е таа што стои со потпис зад овие проекти туку ЈУНПГ. Ако ЈУНПГ е притиснат, ставете ги Вие најпрво тие компензациони мерки да видиме како ќе се одвиваат работите и после 10-15 години, да се направи анализа и потоа доколку се создадени услови би можеле да се спроведат проектите. Ваков тип на измени дава многу лоша слика за нашата држава. Може зоните да се сменат од повисоко кон пониско и обратно но ако се промени состојбата во природата. Од сите анализи гледаме дека проектите ќе се спроведат но НПГ да каже „НЕ“ на спроведувањето на овие проекти.

Борис Стојаноски, Еколошко друштво „Грашница“, Охрид - Должен сум да кажам дека генерално стоиме зад овој проект со одредени забелешки, екологите не се против развој но да се почитуваат еколошките стандарди.

Забелешка: Записникот е извадок од аудио записот и ги дава сублимирано исказите на говорниците.